

СЕКЦІЯ 3
АРХІВНА СПРАВА В МЕЖАХ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ ЗАХИСТУ
ДОКУМЕНТАЛЬНОЇ СПАДЩИНИ ЯК ЗАПОРУКИ ЗБЕРЕЖЕННЯ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ТА ДЕРЖАВНОСТІ
НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

УДК: 930.25:004:352

Прийма Альона Вячеславівна
(*наук. керівник – д-р філос. наук Савонова Г. І.*)
Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка», м. Полтава

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ТА МЕТОДИ ВДОСКОНАЛЕННЯ
АРХІВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Анотація. У дослідженні проаналізовано сучасні підходи та методи вдосконалення архівної діяльності органів місцевого самоврядування. Розглянуто роль цифровізації архівних фондів, впровадження електронного документообігу та використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі управління архівними ресурсами. Визначено основні напрями модернізації архівної справи, зокрема оцифрування документів, автоматизацію архівних процесів та розвиток електронних архівних систем. Обґрунтовано значення цифрової трансформації архівної діяльності для підвищення ефективності управління документами, забезпечення доступу до інформації та збереження документальної спадщини.

Ключові слова: архівна діяльність, органи місцевого самоврядування, цифровізація архівів, електронний документообіг, архівні інформаційні ресурси, оцифрування документів.

Архівна діяльність є невід’ємним складником ефективного функціонування органів місцевого самоврядування, оскільки забезпечує зберігання, систематизацію та доступність документальної інформації для прийняття управлінських рішень. Сучасний розвиток архівної справи в Україні вимагає інтеграції цифрових технологій, удосконалення системи управління документами та забезпечення оперативного онлайн-доступу до архівних ресурсів. Автоматизація архівів є стратегічним напрямом, що забезпечує якісно новий рівень доступу та збереженості фондів, а не лише технічним оновленням.

Роль цифровізації архівних фондів, впровадження електронного документообігу та використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі управління архівними ресурсами є важливими, причому автоматизація архівів – це не лише технічне оновлення, а стратегічний напрям, що забезпечує якісно новий рівень доступу та збереженості фондів. Основні напрями модернізації архівної справи, зокрема оцифрування документів, автоматизація архівних процесів та розвиток електронних архівних систем, доповнюються впровадженням повнотекстового пошуку, що скорочує час пошуку документа з годин до секунд, та автоматизованою генерацією аналітичних звітів, які полегшують прийняття управлінських рішень. До того ж ефективність автоматизації досягається лише за умови інтеграції архівної системи з системою електронного документообігу (СЕД), електронним підписом та іншими сервісами, що створює безперервний процес управління документами від створення до зберігання.

Питаннями розвитку архівної справи, цифровізації документів та менеджменту архівної діяльності займалися українські науковці Т. Білушак, Н. Бойко, Ю. Горбань, О. Каракоз, Л. Прокопенко, Я. Калакура та І. Матяш [2]. Їхні праці присвячені управлінню архівними ресурсами, інформаційно-аналітичним документам та підходам до архівознавства.

Сучасний етап розвитку українського суспільства характеризується посиленою цифровізацією архівних фондів. Державна архівна служба України затвердила Програму оцифрування архівних інформаційних ресурсів на 2026–2030 роки, яка передбачає створення понад 150 млн цифрових копій документів та забезпечення функціонального онлайн-доступу до архівних масивів [6]. Для реалізації програми важливий вибір програмного забезпечення: можливе використання готових рішень (ARCHIUM, «Е-Архів»), платформ (Microsoft SharePoint, Alfresco) або індивідуального розроблення з урахуванням специфіки архівних фондів [8].

У сучасних умовах актуальним є підвищення ефективності управління документами в органах місцевого самоврядування та забезпечення прозорості прийняття рішень. Інформаційно-аналітичні документи, як зазначає Н. Бойко, є важливими у системі службової документації та дають змогу оптимізувати процес прийняття управлінських рішень [3].

Т. Білушак підкреслює, що менеджмент архівної діяльності передбачає не лише зберігання документів, а й організацію процесів обліку, класифікації, доступу та захисту інформації. Ефективне управління архівними ресурсами базується на чітко налагодженій структурі архівних підрозділів, дотриманні нормативних вимог та використанні сучасних технологій [2].

Реалізація цифрових програм в Україні дала змогу створити понад 105,5 млн цифрових копій документів та оцифрувати 1,55 млн одиниць зберігання у 2022–2025 роках. Це свідчить про реальний прогрес у цифровізації архівів. Програма на 2026–2030 роки передбачає подальше масштабне оцифрування та інтеграцію цифрових архівів у сучасні інформаційні сервіси [6].

Трансформація архівної справи у цифрове суспільство передбачає інтеграцію електронних документів, автоматизацію оброблення даних, розвиток систем електронного архівування та забезпечення доступу до архівної інформації через інтернет. Сучасні методи вдосконалення архівної діяльності охоплюють впровадження електронного документообігу, стандартизацію архівної документації відповідно до законодавства та наукових рекомендацій, інформаційно-аналітичне забезпечення органів місцевого самоврядування для оперативного прийняття рішень, а також оцифрування архівних фондів та створення централізованих цифрових ресурсів.

Важливим складником є забезпечення безпеки та захисту архівних даних у цифровому середовищі, особливо в умовах воєнних загроз, що гарантує збереження національної пам'яті та права громадян на доступ до інформації [6]. Забезпечення безпеки архівних даних у цифровому середовищі гарантує збереження національної пам'яті та права громадян на доступ до інформації, особливо в умовах воєнних загроз.

Отже, сучасні архівні підходи вимагають інтеграції цифрових технологій, електронного документообігу та інформаційно-аналітичних систем. Менедж-

мент архівної діяльності має включати збереження, класифікацію, захист і доступ до документів, що забезпечує ефективність управління органів місцевого самоврядування. Впровадження сучасних методів архівної діяльності сприяє підвищенню ефективності управління, прозорості рішень та збереженню національної пам'яті України.

Список використаних джерел

1. Про Національний архівний фонд та архівні установи: Закон України від 24.12.1993 № 3814-ХІІ, редакція від 21.06.2024. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3814-12#Text> (дата звернення: 01.04.2026).
2. Білушак Т. М. Менеджмент архівної діяльності: навчальний посібник. Львів: видавництво Львівської політехніки, 2017. 240 с. URL: <https://catalog.lounb.org.ua/bib/408518> (дата звернення: 01.04.2026).
3. Бойко Н. В. Інформаційно-аналітична діяльність органів місцевого самоврядування – важлива складова процесу прийняття управлінських рішень. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2020. № 1. С. 65–71.
4. Бойко Н. В. Інформаційно-аналітичні документи в системі службової документації органів місцевого самоврядування України: дис. ... д-ра філос. Київ, 2023. 201 с.
5. Горбань Ю., Каракоз О., Прокопенко Л. Трансформація архівної справи в інформаційно-цифровому суспільстві. *Український інформаційний простір*. 2024. С. 76–88. URL: <http://ukrinfospace.knukim.edu.ua/article/view/330035/319655> (дата звернення: 01.04.2026).
6. Державна архівна служба України. Затверджено Програму оцифрування архівних інформаційних ресурсів на 2026–2030 роки. URL: <https://archives.gov.ua> (дата звернення: 01.04.2026).
7. Калакура Я. С., Ковтанюк Ю. І. Архівний менеджмент в умовах інформаційного суспільства. *Архіви України*. URL: <https://au.archives.gov.ua> (дата звернення: 01.04.2026).
8. Archium – платформа для створення цифрового архіву. URL: <https://arinsy.com/product/archium/> (дата звернення: 01.04.2026).

УДК: 930.25:004.056

Савенко Софія Віталіївна

*(наук. керівник – д-р філософії, старший викладач Артеменкова О. М.)
Донецький національний університет імені Василя Стуса, м. Вінниця*

ЗАХИСТ АРХІВНИХ ДОКУМЕНТІВ В УМОВАХ ВОЄННИХ ЗАГРОЗ

Анотація. У роботі розглянуто проблему захисту архівних документів в умовах воєнних загроз. Проаналізовано основні ризики та заходи їх подолання, зокрема цифровізацію, евакуацію та міжнародну співпрацю. Обґрунтовано значення архівів для збереження історичної пам'яті та національної ідентичності.

Ключові слова: архівні документи, цифровізація архівів, захист архівів, воєнні загрози, культурна спадщина, евакуація архівів.

Архівні документи є важливим складником культурної, історичної та правової спадщини держави. Вони містять інформацію про розвиток політичних інститутів, суспільних процесів, економічних відносин та культурного життя. Саме тому архіви відіграють ключову роль у формуванні історичної пам'яті су-